Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2023/2418

26.10.2023

UREDBA (EU) 2023/2418 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 18. oktobra 2023

o vzpostavitvi instrumenta za okrepitev evropske obrambne industrije s skupnimi javnimi naročili (EDIRPA)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 173(3) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([1]),

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ([2]),

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Voditeljice in voditelji držav ali vlad EU so se 11. marca 2022 na srečanju v Versaillesu zavezali, da bodo zaradi vojne agresije Rusije proti Ukrajini okrepili evropske obrambne zmogljivosti. Dogovorili so se, da bodo znatno povečali obrambne izdatke, razvili nadaljnje spodbude za stimuliranje skupnih naložb držav članic v skupne projekte in skupna javna naročila obrambnih zmogljivosti, dodatno vlagali v zmogljivosti, potrebne za izvajanje celotnega nabora misij in operacij, spodbujali sinergije in inovacije ter krepili in razvijali evropsko obrambno industrijo, vključno z malimi in srednjimi podjetji (MSP).

(2) Neupravičeni napad Rusije na Ukrajino 24. februarja 2022 in potekajoča vojna agresija proti Ukrajini sta jasno pokazala, da je nujno treba takoj ukrepati, da bi odpravili obstoječe pomanjkljivosti. Zaradi teh dogodkov so se v Evropo vrnili zelo intenzivno vojskovanje in ozemeljski spopadi, kar negativno vpliva na varnost Unije in držav članic in je zato treba znatno povečati zmožnost držav članic, da zapolnijo najnujnejše in najbolj kritične vrzeli, zlasti tiste, ki so se zaradi prenosa obrambnih proizvodov v Ukrajino še poglobile.

(3) Z vojno agresijo Rusije proti Ukrajini se je na dramatičen način izkazalo, da je treba tehnološko in industrijsko bazo evropske obrambe (EDTIB) prilagoditi strukturnim spremembam, na ravni Unije okrepiti raziskave in razvoj na vojaškem področju, posodobiti vojaško opremo in okrepiti sodelovanje med državami članicami pri javnih naročilih na področju obrambe.

(4) Komisija in visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko (v nadaljnjem besedilu: visoki predstavnik) sta 18. maja 2022 predložila skupno sporočilo z naslovom „Analiza vrzeli pri naložbah v obrambo in nadaljnjih korakih“. V skupnem sporočilu so poudarjeni učinki dolgoletnega namenjanja prenizkih sredstev za obrambo in dejstva, da obstajajo v obrambnem sektorju Unije na področju finančne in industrijske vrzeli ter vrzeli v zmogljivostih. Obenem je v skupnem sporočilu navedeno, da se je z vrnitvijo vojskovanja v Evropo pokazalo, da so se v zvezi z vojaškimi zalogami nakopičile vrzeli in pomanjkljivosti, zmanjšale zmogljivosti za industrijsko proizvodnjo ter skrčila skupna javna naročila in sodelovanje. V skupnem sporočilu so bile izpostavljene tudi vrzeli, ki neposredno vplivajo na svobodo delovanja oboroženih sil držav članic, in nujna potreba, da se nadomestijo nekatere zaloge, zamenja zastarela vojaška oprema, na primer oprema, zasnovana ali izdelana v nekdanji Sovjetski zvezi, ter okrepijo strateške zmogljivosti.

([1]) UL C 486, 21.12.2022, str. 168.
([2]) Stališče Evropskega parlamenta z dne 12. septembra 2023 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 9. oktobra 2023.

(5) V skupnem sporočilu je bil predlagan tudi poseben kratkoročen instrument, oblikovan v duhu solidarnosti, kot orodje za spodbujanje držav članic k prostovoljnemu izvajanju skupnih javnih naročil, da bi se z usklajenim delovanjem zapolnile najnujnejše in najbolj kritične vrzeli, zlasti tiste, ki so nastale zaradi odziva na vojno agresijo Rusije proti Ukrajini.

(6) Namen predlaganega novega posebnega kratkoročnega instrumenta je prispevati k utrjevanju skupnih javnih naročil za obrambo, prek financiranja Unije, povezanega z njimi, pa tudi k okrepitvi zmogljivosti obrambne industrije Unije, med drugim s povečanjem proizvodnje obrambnih proizvodov. Prispeval bo tudi k skupni referenčni vrednosti 35 % skupnih izdatkov za javna naročila opreme v okviru evropskega sodelovanja, ki jo je leta 2007 določil usmerjevalni odbor Evropske obrambne agencije.

(7) Okrepitev EDTIB bi zato morala biti v središču teh prizadevanj. Še vedno namreč obstajajo težave in vrzeli, pa tudi razdrobljenost, zaradi česar primanjkuje zadostnih skupnih ukrepov in proizvodi niso dovolj interoperabilni.

(8) Posebna struktura ter pogoji in merila za upravičenost, določeni v tej uredbi, so specifični za posebni kratkoročni instrument ter so odvisni od posebnih okoliščin in trenutnih izrednih razmer.

(9) Države članice v okviru trenutnega obrambnega trga, ki ga zaznamujejo povečane varnostne grožnje in dejanska možnost zelo intenzivnega konflikta, hitro povečujejo svoje obrambne proračune in nameravajo opraviti podobne nakupe obrambnih proizvodov. Obseg povpraševanja bi zato lahko presegal proizvodne zmogljivosti EDTIB, ki so trenutno prilagojene za proizvodnjo v času miru.

(10) Posledično se lahko pričakuje močna cenovna inflacija, pa tudi daljše zamude pri dobavi, kar bi lahko ogrozilo varnost Unije in držav članic. Obrambne industrije morajo zagotoviti proizvodno zmogljivost, potrebno za obdelavo naročil, ter kritične surovine in podkomponente. Proizvajalci bi lahko v teh razmerah prednostno izbirali velika naročila, zaradi česar bi najranljivejše države, ki niso dovolj velike in nimajo finančnih sredstev za zagotavljanje velikih naročil, ostale izpostavljene.

(11) Aktualne geopolitične razmere v državah vzhodnega sosedstva so pokazale, da bi bilo sicer treba preprečiti podvajanje prizadevanj, vendar lahko diverzificirani obrambni trg prispeva k raznolikosti proizvodov, ki so takoj na voljo na trgu, in je zato lahko koristen za ustrezno zadostitev nujnim potrebam držav članic.

(12) Poleg tega si je treba prizadevati, da se bo zaradi večjih izdatkov močno okrepil EDTIB po vsej Uniji. Povečane nacionalne naložbe bi namreč brez usklajevanja ali sodelovanja lahko poglobile razdrobljenost.

(13) Glede na navedene izzive in z njimi povezane strukturne spremembe se zdi, da je nujno potrebno pospešiti prilagajanje EDTIB, da bi izboljšali njeno konkurenčnost in učinkovitost v skladu s členom 173 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter tako prispevali k okrepitvi in reformi zmogljivosti obrambne industrije držav članic. Odpravljanje pomanjkljivosti v industriji bi moralo vključevati takojšnje zapolnjevanje najnujnejših vrzeli.

(14) Spodbujati bi bilo treba predvsem skupne naložbe in javna naročila za obrambo, saj bi s tovrstnimi skupnimi ukrepi zagotovili, da se potrebne spremembe v EDTIB izvedejo na podlagi sodelovanja, pri tem pa preprečili nadaljnjo razdrobljenost in povečali interoperabilnost.

(15) V ta namen bi bilo treba vzpostaviti poseben kratkoročni instrument za poglobitev sodelovanja držav članic v fazi javnih naročil za obrambo (v nadaljnjem besedilu: Instrument). Instrument bi moral države članice spodbuditi, da si bodo prizadevale za skupne ukrepe in jih predvsem pri javnih naročilih, namenjenih zapolnjevanju teh vrzeli, izvajale skupaj, s čimer bodo povečale interoperabilnost ter okrepile in reformirale zmogljivosti svoje obrambne industrije.

(16) Brez poseganja v prerogative proračunskega organa se bodo sredstva, dodeljena Instrumentu, financirala v okviru obstoječega večletnega finančnega okvira, vendar to ne bo vplivalo na financiranje, v zvezi s katerim so že bile prevzete obveznosti za posebne ukrepe Unije.

(17) Z Instrumentom naj bi nevtralizirali zapletenost in tveganja, ki so povezani s skupnimi javnimi naročili, hkrati pa omogočili ekonomijo obsega pri ukrepih, ki jih države članice sprejmejo za okrepitev in posodobitev EDTIB, s posebnim poudarkom na MSP in podjetjih s srednje veliko tržno kapitalizacijo, s čimer bi se povečale zmožnost Unije, njena odpornost in zanesljivost oskrbe. Zaradi spodbujanja skupnih javnih naročil bi se tudi znižali stroški, povezani z upravnim bremenom in upravljanjem življenjskega cikla sistemov. Instrument bi morala spremljati prizadevanja za krepitev evropskih obrambnih in varnostnih trgov, storitev in sistemov, ter vzpostavitev enakih konkurenčnih pogojev za dobavitelje iz vseh držav članic. Skupna javna naročila na skupnem trgu za EDTIB omogočajo ekonomijo obsega, obenem pa zagotavljajo inovacije in učinkovitost tako v proizvodnje kot tehnologiji.

(18) Instrument se opira na delo projektne skupine za skupna javna naročila za obrambo, ki sta jo v skladu s skupnim sporočilom z dne 18. maja 2022 ustanovila Komisija in visoki predstavnik ter vodja Evropske obrambne agencije, in to delo upošteva, in sicer za usklajevanje zelo kratkoročnih potreb na področju javnih naročil za obrambo ter sodelovanje z državami članicami in proizvajalci obrambne opreme v Uniji, da bi podprli skupna naročila za nadomestitev zalog, zlasti glede na podporo Ukrajini.

(19) Glede na varnostne razmere v Evropi je nujno treba razmisliti o tem, kako bi s samostojnimi pobudami Unije zmanjšali preveliko razdrobljenost in kako bi strateško povezali ustrezne instrumente. Instrument je namenjen zagotavljanju skladnosti z obstoječimi skupnimi pobudami Unije, povezanimi z obrambo, kot so načrt za razvoj zmogljivosti, usklajeni letni pregled na področju obrambe, Evropski obrambni sklad in stalno strukturno sodelovanje, ter ustvarjati sinergije z drugimi programi Unije. Instrument je v celoti skladen s ciljem strateškega kompasa za varnost in obrambo. Po potrebi se lahko upoštevajo tudi regionalne in mednarodne prednostne naloge, tudi tiste, vzpostavljene v okviru Organizacije Severnoatlantske pogodbe, če so v skladu s prednostnimi nalogami Unije in ne preprečujejo udeležbe nobeni državi članici ali pridruženi državi, pri čemer je treba preprečevati nepotrebno podvajanje.

(20) Ker je Instrument namenjen izboljšanju konkurenčnosti in učinkovitosti obrambne industrije Unije, bo treba za njegovo koriščenje skleniti pogodbe o skupnih javnih naročilih z izvajalci ali podizvajalci, ki imajo sedež v Uniji ali pridruženih državah in niso pod nadzorom nepridruženih tretjih držav ali subjektov iz nepridruženih tretjih držav. V zvezi s tem bi bilo treba nadzor nad izvajalcem ali podizvajalcem razumeti kot zmožnost odločilnega vplivanja nanj, bodisi neposredno bodisi posredno prek enega ali več vmesnih pravnih subjektov. Poleg tega bi se morala za zagotovitev zaščite varnostnih in obrambnih interesov Unije in držav članic infrastruktura, objekti, sredstva in viri izvajalcev in podizvajalcev, vključenih v skupna javna naročila, ki se uporabljajo za namene tega javnega naročanja, nahajati na ozemlju države članice ali pridružene države.

(21) V določenih okoliščinah bi moralo biti mogoče odstopati od načela, da izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, ki jih podpira Instrument, niso pod nadzorom nepridružene tretje države ali subjektov iz nepridruženih tretjih držav. V tem okviru bi moralo biti omogočeno, da lahko izvajalec ali podizvajalec, ki ima sedež v Uniji ali pridruženi državi in je pod nadzorom nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države, udeležen kot izvajalec ali podizvajalec, vključen v skupna javna naročila, pod pogojem, da so izpolnjeni strogi pogoji v zvezi z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic, določeni v okviru skupne zunanje in varnostne politike iz naslova V Pogodbe o Evropski uniji (PEU), tudi v smislu krepitve EDTIB.

(22) Poleg tega bi morali postopki skupnega javnega naročanja in pogodbe o skupnih javnih naročilih vključevati tudi zahtevo, da za obrambni proizvod ne velja omejitev s strani nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države, ki bi okrnila zmožnost držav članic, da uporabijo ta obrambni proizvod. V nujnih primerih, ko zmožnost EDTIB za zapolnitev najnujnejših in kritičnih vrzeli v zvezi z zalogami držav članic ni zadostna ali ko EDTIB potrebnih obrambnih proizvodov ne more zagotoviti v ustreznem časovnem okviru, se ta zahteva ne bi

smela uporabljati, če so se nabavljeni proizvodi uporabljali pred 24. februarjem 2022 v sklopu oboroženih sil večine držav članic, ki sodelujejo pri skupnih javnih naročilih. Kadar se uporablja odstopanje, bi morale države, ki sodelujejo pri skupnih javnih naročilih, preučiti, ali je mogoče komponente, ki povzročajo omejitev, nadomestiti s komponentami, ki so brez omejitev in prihajajo iz Unije ali pridruženih držav.

(23) Da se doseže potreben spodbujevalni učinek, bi bilo treba nepovratna sredstva v okviru Instrumenta dodeljevati v obliki financiranja, ki ni povezano s stroški in bi moral temeljiti na rezultatih, doseženih glede na delovne pakete, mejnike ali cilje postopkov skupnega javnega naročanja.

(24) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te uredbe bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila v zvezi s sprejetjem večletnega delovnega programa za določitev prednostnih nalog financiranja in veljavnih pogojev financiranja. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]).

(25) Da se ustvari spodbujevalni učinek, bi moralo biti omogočeno, da se višina prispevka Unije za posamezni ukrep diferencira na podlagi dejavnikov, kot so zapletenost skupnih javnih naročil, značilnosti sodelovanja ali število sodelujočih držav članic ali pridruženih držav oziroma vključitev dodatnih držav članic ali pridruženih držav v obstoječa sodelovanja, pri čemer pa ta prispevek po višini ne bi smel presegati 15 % celotnega proračuna Instrumenta in bi morala biti omejena na 15 % ocenjene vrednosti pogodbe o skupnem javnem naročilu na konzorcij držav članic in pridruženih držav. Zaradi višjih stroškov, ki so običajno povezani z izvajanjem postopkov javnega naročanja, ki vključujejo večje število izvajalcev ali pri katerih je kupljena oprema prenesena v tretje države, bi bilo treba to zgornjo mejo zvišati na 20 % celotnega proračuna in 20 % ocenjene vrednosti pogodbe o skupnem javnem naročilu na konzorcij držav članic in pridruženih držav, kadar je ena od prejemnic dodatnih količin obrambnih proizvodov v ukrepu javnega naročanja Ukrajina ali Moldavija ali kadar je vsaj 15 % ocenjene vrednosti pogodbe o skupnem javnem naročilu dodeljenih MSP ali podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo kot izvajalcem ali podizvajalcem. Javno naročanje dodatnih količin obrambnih proizvodov za Ukrajino in Moldavijo bi moralo biti – glede na posebne varnostne razmere v teh dveh državah kandidatkah za članstvo v Uniji po ruski vojni agresiji proti Ukrajini – mogoče s soglasjem sodelujočih držav članic.

(26) Države članice in pridružene države bi morale imenovati pooblaščenca za javna naročila, ki bi v njihovem imenu izvajal skupna javna naročila. Pooblaščenec za javna naročila bi moral biti javni naročnik, kot je opredeljen v členu 2(1), točka 1, Direktive 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) in členu 3(1), Direktive 2014/25/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([5]), s sedežem v državi članici ali pridruženi državi oziroma Evropska obrambna agencija ali mednarodna organizacija.

(27) V skladu s členom 193(2) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta ([6]) (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba) se lahko nepovratna sredstva za ukrep, ki se je že začel izvajati, dodelijo pod pogojem, da vložnik lahko dokaže, da je bilo treba ukrep začeti izvajati pred podpisom sporazuma o nepovratnih sredstvih. Zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini so se razmere na obrambnem trgu drastično spremenile, čemur se mora EDTIB prilagoditi v zelo časovno omejenem kontekstu. Glede na nujnost in resnost te prilagoditve ter obstoj tveganja za nadaljnjo razdrobljenost notranjega trga in dobavnih verig zadevnih obrambnih proizvodov so bili nemudoma potrebni ukrepi držav članic, ki so začele sodelovati pri skupnih javnih naročilih, da bi trgu in EDTIB

([3]) Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

([4]) Direktiva 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 65).

([5]) Direktiva 2014/25/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju naročnikov, ki opravljajo dejavnosti v vodnem, energetskem in prometnem sektorju ter sektorju poštnih storitev ter o razveljavitvi Direktive 2004/17/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 243).

([6]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1).

poslale pomemben signal. Zato bi morala biti mogoča zgodnja finančna podpora Unije. Z odstopanjem od člena 193 finančne uredbe bi torej moralo biti mogoče v sklepu o financiranju zagotoviti finančne prispevke za ukrepe, ki zajemajo obdobje od 24. februarja 2022, tudi če so se začeli izvajati pred vložitvijo vloge za nepovratna sredstva, pod pogojem, da niso bili zaključeni pred podpisom sporazuma o nepovratnih sredstvih.

(28) Ta uredba ne posega v pravila, določena v Direktivi 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([7]). Vendar ta uredba določa bolj specifične zahteve glede upravičenosti. Direktiva 2009/81/ES določa, da lahko države članice v svojo zakonodajo vključijo možnost, da se v razpisni dokumentaciji uvedejo zahteve v zvezi z zaščito zanesljivosti oskrbe ali varnosti informacij. Ta uredba temelji na navedenih določbah Direktive 2009/81/ES in za pooblaščenca za javna naročila ustvarja obveznosti v zvezi z zahtevami glede upravičenosti, ki jih je treba vključiti v razpisno dokumentacijo. Take obveznosti bi morale prevladati nad nasprotujočimi si zakonodajami države članice in pridruženih držav, v kateri ima zadevni pooblaščenec za javna naročila sedež.

(29) Cilj Priporočila Komisije (EU) 2018/624 ([8]) je olajšati dostop do čezmejnega trga za MSP in podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo v obrambnem sektorju. Zlasti so v njem države članice pozvane, naj uporabijo prožnost, ki jo ponuja Direktiva 2009/81/ES, kot je tista, uvedena s členom 21 Direktive, oziroma pogosteje uporabijo sklope ali elektronsko nabavljanje. Pozvane so tudi, naj zmanjšajo upravno breme, povezano z javnimi naročili, zlasti tako, da ohranjajo sorazmernost v zahtevah po informacijah ali v izbirnih merilih. V okviru te uredbe bi moral pooblaščenec za javna naročila, ki ga imenujejo države članice in pridružene države, pri izvajanju skupnih ukrepov javnega naročanja čim bolje uporabiti priporočila Komisije, da se zagotovi pravičen dostop MSP do podprtih javnih naročil.

(30) V tej uredbi so za obdobje od 27. oktobra 2023 do 31. decembra 2025 določena finančna sredstva za Instrument, ki za Evropski parlament in Svet v letnem proračunskem postopku pomenijo prednostni referenčni znesek v smislu točke 18 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 16. decembra 2020 med Evropskim parlamentom, Svetom in Evropsko komisijo o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovodenju ter novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za uvedbo novih virov lastnih sredstev ([9]).

(31) V skladu s finančno uredbo, Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([10]) in uredbami Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 ([11]), (Euratom, ES) št. 2185/96 ([12]) in (EU) 2017/1939 ([13]) bi bilo treba finančne interese Unije zaščititi s sorazmernimi ukrepi, ki vključujejo ukrepe v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem, odpravljanjem in preiskovanjem nepravilnosti, tudi goljufij, s povračilom izgubljenih, neupravičeno izplačanih ali nepravilno porabljenih sredstev ter po potrebi naložitvijo upravnih sankcij. Zlasti ima Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) pooblastilo, da v skladu z uredbama (Euratom, ES) št. 2185/96 in (EU, Euratom) št. 883/2013 izvaja preiskave, vključno s pregledi in inšpekcijami na kraju samem, da ugotovi, ali je prišlo do goljufij, korupcije

([7]) Direktiva 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju postopkov za oddajo nekaterih naročil gradenj, blaga in storitev, ki jih oddajo naročniki na področju obrambe in varnosti, ter spremembi direktiv 2004/17/ES in 2004/18/ES (UL L 216, 20.8.2009, str. 76).

([8]) Priporočilo Komisije (EU) 2018/624 z dne 20. aprila 2018 o dostopu do čezmejnega trga za poddobavitelje ter mala in srednja podjetja v obrambnem sektorju (UL L 102, 23.4.2018, str. 87).

([9]) UL L 433 I, 22.12.2020, str. 28.

([10]) Uredba (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. septembra 2013 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (Euratom) št. 1074/1999 (UL L 248, 18.9.2013, str. 1).

([11]) Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL L 312, 23.12.1995, str. 1).

([12]) Uredba Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi (UL L 292, 15.11.1996, str. 2).

([13]) Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1).

ali drugih nezakonitih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije. Evropsko javno tožilstvo (EJT) je v skladu z Uredbo (EU) 2017/1939 pooblaščeno za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije, kot je določeno v Direktivi (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta ([14]). V skladu s finančno uredbo mora vsaka oseba ali subjekt, ki prejema sredstva Unije, v celoti sodelovati pri zaščiti finančnih interesov Unije ter Komisiji, OLAF, Evropskemu računskemu sodišču ter, v zvezi z državami članicami, ki so vključene v okrepljeno sodelovanje na podlagi Uredbe (EU) 2017/1939, EJT, dodeliti potrebne pravice in dostop ter zagotoviti, da vse tretje osebe, vključene v izvrševanje sredstev Unije, dodelijo enakovredne pravice.

(32) Na podlagi člena 85(1) Sklepa Sveta (EU) 2021/1764 ([15]) so osebe in subjekti s sedežem v čezmorskih državah ali ozemljih upravičeni do financiranja v skladu s pravili in cilji Instrumenta ter morebitnimi ureditvami, ki se uporabljajo v državi članici, s katero je zadevna čezmorska država ali ozemlje povezano.

(33) Za namene te uredbe bi bilo treba obrambne proizvode razumeti kot proizvode, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2009/81/ES, kot je določeno v členu 2 navedene direktive, zlasti kot vrste proizvodov s seznama orožja, streliva in vojaškega materiala, določenih s Sklepom Sveta 255/58 z dne 15. aprila 1958 ([16]). Ta seznam vključuje le opremo, ki je načrtovana, razvita in proizvedena za specifične vojaške namene. Vendar je seznam splošen in ga je treba razlagati široko v luči razvoja tehnologije, politik javnega naročanja in vojaških zahtev, ki vodijo k razvoju novih vrst opreme, denimo na podlagi skupnega seznama vojaške opreme Unije. Za namene te uredbe bi se moralo šteti, da obrambni proizvodi zajemajo tudi proizvode, ki so bili sprva načrtovani za civilno uporabo, kasneje pa prilagojeni za vojaške namene, in sicer za uporabo kot orožje, strelivo ali vojaški material.

(34) Na podlagi člena 4(2) PEU ostaja nacionalna varnost v izključni pristojnosti vsake države članice. Države članice skupaj določijo ureditve, ki se uporabljajo za varovanje tajnih podatkov za namene skupnih javnih naročil, v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi.

(35) Komisija tajne podatke EU varuje v skladu z varnostnimi predpisi iz Sklepa Komisije (EU, Euratom) 2015/444 ([17]). V skladu s Sporazumom z dne 4. maja 2011 med državami članicami Evropske unije, ki so se sestali v okviru Sveta, o varovanju tajnih podatkov, ki se izmenjujejo v interesu Evropske unije ([18]) in Sklepom Sveta 2013/488/EU ([19]) države članice zagotavljajo stopnjo varovanja tajnih podatkov EU, enakovredno tisti, ki jo zagotavljajo varnostni predpisi Sveta iz Sklepa 2013/488/EU.

(36) Komisija bi morala v zvezi z Instrumentom pripraviti poročilo o oceni ter ga predložiti Evropskemu parlamentu in Svetu najpozneje 31. decembra 2026. V poročilu o oceni bi morala oceniti vpliv in učinkovitost ukrepov, sprejetih v okviru Instrumenta, hkrati pa vnaprej kritično razmisliti o zagotovitvi vseh komponent v obrambni dobavni verigi Unije, upoštevajoč pomembnost ureditev za zanesljivost oskrbe, in za delovanje EDTIB. Poleg tega bi v poročilu o oceni morala opredeliti pomanjkljivosti in kritične odvisnosti od nepridruženih tretjih držav v zvezi

([14]) Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29).

([15]) Sklep Sveta (EU) 2021/1764 z dne 5. oktobra 2021 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji, vključno z odnosi med Evropsko unijo na eni strani ter Grenlandijo in Kraljevino Dansko na drugi strani (Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo) (UL L 355, 7.10.2021, str. 6)

([16]) Sklep o določitvi seznama proizvodov (orožje, strelivo in vojaški material), za katere se uporabljajo določbe člena 223(1)(b) – zdaj člena 296(1)(b) – Pogodbe (dok. 255/58). Zapisnik z dne 15. aprila 1958: dok. 368/58.

([17]) Sklep Komisije (EU, Euratom) 2015/444 z dne 13. marca 2015 o varnostnih predpisih za varovanje tajnih podatkov EU (UL L 72, 17.3.2015, str. 53).

([18]) UL C 202, 8.7.2011, str. 13.

([19]) Sklep Sveta 2013/488/EU z dne 23. septembra 2013 o varnostnih predpisih za varovanje tajnih podatkov EU (UL L 274, 15.10.2013, str. 1).

s surovinami, komponentami in proizvodnimi zmogljivostmi, pri tem pa izhajati iz dela, opravljenega v sklopu opazovalnice za kritične tehnologije. Poročilo bi moralo biti podlaga za delo Komisije v zvezi s tehnološkimi kažipoti, vključno z blažilnimi ukrepi za odpravo teh pomanjkljivosti in kritičnih odvisnosti.

(37) Ta uredba ne posega v diskrecijsko pravico držav članic članic v zvezi z njihovo politiko izvoza obrambnih proizvodov.

(38) Ker ciljev te uredbe države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.

(39) Ta uredba bi morala začeti veljati čim prej, da bi omogočili čimprejšnji začetek njenega izvajanja –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Predmet urejanja

Ta uredba vzpostavlja kratkoročen instrument za okrepitev evropske obrambne industrije s skupnimi javnimi naročili (v nadaljnjem besedilu: Instrument) za obdobje od 27. oktobra 2023 do 31. decembra 2025.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) „skupna javna naročila“ pomeni javna naročila, ki jih skupaj izvajajo vsaj tri države članice;

(2) „nadzor“ v zvezi z izvajalcem ali podizvajalcem pomeni zmožnost neposrednega odločilnega vplivanja na izvajalca ali podizvajalca ali posrednega odločilnega vplivanja nanj prek enega ali več vmesnih pravnih subjektov;

(3) „izvršna upravna struktura“ pomeni organ pravnega subjekta, ki je imenovan v skladu z nacionalnim pravom in ki, kadar je to ustrezno, poroča izvršnemu direktorju, ki je pooblaščen za vzpostavljanje strategije, ciljev in splošne usmerjenosti tega pravnega subjekta ter ki nadzoruje in spremlja odločanje uprave;

(4) „subjekt iz nepridružene tretje države“ pomeni pravni subjekt, ki ima sedež v nepridruženi tretji državi ali – kadar gre za pravni subjekt s sedežem v Uniji ali v pridruženi državi – ki ima v nepridruženi tretji državi izvršno upravno strukturo;

(5) „pooblaščenec za javna naročila“ pomeni javnega naročnika, kot je opredeljen v členu 2(1), točka 1, Direktive 2014/24/EU in členu 3(1), Direktive 2014/25/EU, s sedežem v državi članici ali pridruženi državi oziroma Evropsko obrambno agencijo ali mednarodno organizacijo ter ki so jih države članice in pridružene države imenovale, da v njihovem imenu izvajajo skupna javna naročila;

(6) „obrambni proizvodi“ pomeni proizvode, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2009/81/ES, kot je določeno v členu 2 navedene direktive, vključno z bojno medicinsko opremo;

(7) „tajni podatki“ pomeni podatke ali gradivo v kakršni koli obliki, katerih nepooblaščeno razkritje bi lahko v različni meri škodovalo interesom Unije ali ene ali več držav članic in ki imajo eno od oznak stopnje tajnosti EU ali enakovredno oznako stopnje tajnosti, kot je določeno s Sporazumom med državami članicami Evropske unije, ki so se sestale v okviru Sveta, o varovanju tajnih podatkov, ki se izmenjujejo v interesu Evropske unije ([20]);

(8) „občutljivi podatki“ pomeni netajne informacije in podatke, ki jih je treba zaščititi pred nepooblaščenim dostopom ali razkritjem, ker tako izhaja iz obveznosti, določenih v pravu Unije ali nacionalnem pravu, če je to ustrezno, ali zato da se zaščiti zasebnost ali varnost fizične ali pravne osebe.

Člen 3

Cilji

1. Cilji Instrumenta so naslednji:

(a) spodbujati konkurenčnost in učinkovitost tehnološke in industrijske baze evropske obrambe (EDTIB), vključno z MSP in podjetji s srednjo veliko tržno kapitalizacijo, za odpornejšo in varnejšo Unijo, zlasti s sodelovanjem pri pospeševanju prilagajanja industrije strukturnim spremembam, vključno z ustvarjanjem in povečanjem njenih proizvodnih zmogljivosti ter odpiranjem dobavnih verig za čezmejno sodelovanje po vsej Uniji, s čimer se EDTIB omogoči zagotavljanje obrambnih proizvodov, ki jih potrebujejo države članice;

(b) spodbujati sodelovanje v postopkih javnega naročanja za obrambo med sodelujočimi državami članicami, da bi prispevali k solidarnosti, preprečevali učinke izrivanja, izboljšali učinkovitost javnofinančnih odhodkov in zmanjšali prekomerno razdrobljenost, kar bi nazadnje omogočilo boljšo standardizacijo obrambnih sistemov in večjo interoperabilnost med zmogljivostmi držav članic, hkrati pa ohranilo konkurenčnost in raznolikost proizvodov, ki so na voljo državam članicam in v dobavni verigi.

2. Pri uresničevanju ciljev, določenih v odstavku 1, je poudarek na krepitvi in razvoju baze EDTIB po vsej Uniji, da bo lahko zadostila predvsem najnujnejšim in najbolj kritičnim potrebam po proizvodih, zlasti tistim, ki so se pokazale ali povečale zaradi odziva na rusko vojno agresijo proti Ukrajini, na primer pošiljanje obrambnih proizvodov v Ukrajino, ob upoštevanju ciljev strateškega kompasa za varnost in obrambo in dela projektne skupine za skupna javna naročila za obrambo. To je mogoče doseči s nadomestitvijo zalog, ki so izčrpane zaradi prenosa obrambnih proizvodov v Ukrajino, med drugim tudi z opremo, ki je na voljo na trgu, ter z zamenjavo zastarele vojaške opreme in okrepitvijo zmogljivosti.

Člen 4

Proračun

1. Finančna sredstva za izvajanje Instrumenta za obdobje od 27. oktobra 2023 do 31. decembra 2025 znašajo 300 milijonov EUR v tekočih cenah.

2. Finančna sredstva iz odstavka 1 se lahko uporabi za tehnično in upravno pomoč za izvajanje Instrumenta, npr. za dejavnosti priprave, spremljanja, kontrole, revizije in ocenjevanja, vključno s korporativnimi informacijskimi in tehnološkimi sistemi.

([20]) UL C 202, 8.7.2011, str. 13.

3. Sredstva, dodeljena državam članicam v okviru deljenega upravljanja, se lahko na njihovo zahtevo prerazporedijo v Instrument pod pogoji, določenimi v ustreznih določbah Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta ([21]). Komisija ta sredstva izvršuje neposredno v skladu s členom 62(1), prvi pododstavek, točka (a), finančne uredbe. Ta sredstva se uporabijo v korist zadevne države članice.

4. Proračunske obveznosti za dejavnosti, ki trajajo več kot eno proračunsko leto, se lahko razporedijo na več let v letne obroke.

Člen 5

Pridružene države

Instrument je odprt za sodelovanje tistih članic Evropskega združenja za prosto trgovino, ki so članice Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljnjem besedilu: pridružene države), pod pogoji, določenimi v Sporazumu o Evropskem gospodarskem prostoru.

Člen 6

Izvajanje in oblike financiranja Unije

1. Instrument se izvaja z neposrednim upravljanjem v skladu s finančno uredbo.

2. Financiranje Unije spodbuja sodelovanje med državami članicami zaradi uresničevanja ciljev iz člena 3. Pri določitvi finančnega prispevka je treba upoštevati sodelovalno naravo skupnih javnih naročil in potrebo po ustvarjanju spodbujevalnega učinka, nujnega za spodbujanje sodelovanja.

3. Z odstopanjem od člena 193 finančne uredbe in če je to potrebno za izvajanje ukrepa, lahko finančni prispevki krijejo ukrepe, ki so se začeli izvajati pred datumom vložitve vloge za finančne prispevke za zadevni ukrep, če se ti ukrepi niso začeli izvajati pred 24. februarjem 2022 in niso zaključeni pred podpisom sporazuma o nepovratnih sredstvih. Retroaktivno upravičeni ukrepi morajo izpolnjevati vsa merila za upravičenost iz členov 8 in 9 te uredbe.

4. Nepovratna sredstva, ki se izvršujejo v okviru neposrednega upravljanja, se dodeljujejo in upravljajo v skladu z naslovom VIII finančne uredbe.

Člen 7

Uporaba financiranja, ki ni povezano s stroški

1. Nepovratna sredstva so v obliki financiranja, ki ni povezano s stroški na podlagi člena 180(3) finančne uredbe.

2. Višina prispevka Unije, pripisanega posameznemu ukrepu, se lahko določi na podlagi dejavnikov, kot so:

(a) zapletenost skupnih javnih naročil, pri katerih se lahko sorazmerni delež ocenjene vrednosti pogodbe o skupnem javnem naročilu in izkušnje, pridobljene s podobnimi ukrepi, uporabijo kot začetni približek;

(b) značilnosti sodelovanja, ki bodo verjetno spodbudile boljše rezultate glede interoperabilnosti in dolgoročne naložbene signale za industrijo, ali

([21]) Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159).

(c) število sodelujočih držav članic in pridruženih držav ali vključitev dodatnih držav članic ali pridruženih držav v obstoječa sodelovanja.

3. Finančni prispevek Unije za posamezen ukrep ne presega 15 % zneska iz člena 4(1) in se omeji na 15 % ocenjene vrednosti pogodbe o skupnem javnem naročilu na konzorcij držav članic in pridruženih držav.

4. Z odstopanjem od odstavka 3 tega člena je lahko finančni prispevek Unije za vsak posamezni ukrep enak največ 20 % zneska iz člena 4(1) in se omeji na 20 % ocenjene vrednosti pogodbe o skupnem javnem naročilu, kadar je izpolnjen vsaj eden od naslednjih pogojev:

(a) Ukrajina ali Moldavija sta v skladu s členom 9(3) med prejemniki dodatnih količin obrambnih proizvodov v okviru ukrepa javnega naročanja;

(b) vsaj 15 % ocenjene vrednosti pogodbe o skupnem javnem naročilu se dodeli MSP ali podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo kot izvajalcem ali podizvajalcem.

Člen 8

Upravičeni ukrepi

1. Do financiranja Unije v okviru Instrumenta so upravičeni samo ukrepi, ki izpolnjujejo vsa naslednja merila:

(a) vključujejo sodelovanje med upravičenimi subjekti iz člena 10 za skupna javna naročila, s katerimi se odzivajo na najnujnejše in najbolj kritične potrebe po obrambnih proizvodih ter izvajajo cilje določene v členu 3;

(b) vključujejo novo sodelovanje, tudi znotraj obstoječega okvira, ali razširitev obstoječega sodelovanja na vsaj eno novo državo članico ali pridruženo državo;

(c) izvaja jih konzorcij vsaj treh držav članic;

(d) izpolnjujejo dodatne pogoje, kot so določeni v členu 9.

2. Do financiranja niso upravičeni naslednji ukrepi:

(a) ukrepi za skupna javna naročila blaga ali storitev, ki so prepovedani z veljavnim mednarodnim pravom;

(b) ukrepi za skupna javna naročila smrtonosnega avtonomnega orožja brez možnosti smiselnega človeškega nadzora nad odločitvami o izbiri in sodelovanju pri izvajanju napadov na ljudi.

Člen 9

Dodatni pogoji za upravičenost

1. Države članice in pridružene države, ki sodelujejo pri skupnih javnih naročilih, soglasno imenujejo pooblaščenca za javna naročila, ki v njihovem imenu sodeluje pri skupnih javnih naročanjih. Pooblaščenec za javna naročila izvaja postopke javnega naročanja in na podlagi tega z izvajalci v imenu sodelujočih držav sklepa pogodbe. Pooblaščenec za javna naročila lahko pri ukrepu sodeluje kot upravičenec in lahko deluje kot koordinator konzorcija, zato lahko upravlja in združuje sredstva iz Instrumenta in sredstva sodelujočih držav članic in pridruženih držav.

Ta uredba ne posega v pravila, določena v Direktivi 2009/81/ES, o usklajevanju postopkov za oddajo nekaterih naročil gradenj, blaga in storitev, ki jih oddajo naročniki na področju obrambe in varnosti.

2. Postopki javnega naročanja iz odstavka 1 temeljijo na sporazumu, ki ga s pooblaščencem za javna naročila pod pogoji, določenimi v programu dela, podpišejo sodelujoče države članice in pridružene države. V sporazumu se zlasti določijo praktične ureditve, ki urejajo skupna javna naročila in postopek odločanja o izbiri postopka, ocenjevanjem ponudb in oddajo naročila.

3. S sporazumom iz odstavka 2 se lahko pooblasti pooblaščenca za javna naročila, da naroči dodatne količine zadevnega obrambnega proizvoda za Ukrajino ali Moldavijo. Tako pooblastilo soglasno odobrijo države članice, ki sodelujejo pri javnem naročilu.

Takšni dodatni dogovori o javnih naročilih ne posegajo v veljavne določbe prava Unije in so v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi držav članic v zvezi z izvozom proizvodov, povezanih z obrambo.

4. Postopki skupnega javnega naročanja in pogodbe o skupnih javnih naročilih vključujejo zahteve glede sodelovanja za izvajalce in podizvajalce, vključene v skupna javna naročila, iz odstavkov 5 do 12.

5. Izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, imajo sedež in svoje izvršne upravne strukture v Uniji ali pridruženi državi. Niso pod nadzorom nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države ali pa so bili pregledani v smislu Uredbe (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta ([22]) in so bili zanje po potrebi uporabljeni ukrepi za zmanjšanje tveganj ob upoštevanju ciljev iz člena 3 te uredbe.

6. Pravni subjekt, ki ima sedež v Uniji ali pridruženi državi in je pod nadzorom nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države, lahko z odstopanjem od odstavka 5 tega člena sodeluje pri skupnih javnih naročilih, če zagotovi jamstva, ki jih je preverila država članica ali pridružena država, v kateri ima izvajalec ali podizvajalec, vključen v skupna javna naročila, sedež. Ta jamstva dajejo zagotovila, da vključitev izvajalca ali podizvajalca, vključenega v skupna javna naročila, ni v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in držav članic, določenimi v okviru skupne zunanje in varnostne politike na podlagi naslova V PEU, ali cilji, določenimi v členu 3 te uredbe.

7. Jamstva iz odstavka 6 tega člena lahko temeljijo na standardizirani predlogi, ki jo zagotovi Komisija ob pomoči odbora iz člena 16, in so del razpisnih zahtev, da se zagotovi usklajena uporaba po vsej Uniji. Jamstva zlasti utemeljujejo, da je za namene skupnih javnih naročil vzpostavljeno vse potrebno za zagotovitev, da:

(a) se nadzor nad izvajalcem ali podizvajalcem, vključenim v skupna javna naročila, ne izvaja tako, da bi zmanjševal ali omejeval njegovo zmožnost za izvedbo naročila in dosego rezultatov, ter

(b) je nepridruženi tretji državi ali subjektu iz nepridružene tretje države onemogočen dostop do tajnih podatkov v zvezi s skupnimi javnimi naročili in da bodo zaposleni ali druge osebe, vključene v skupna javna naročila, imeli nacionalno dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, ki ga izda država članica ali pridružena država, v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi.

8. Pooblaščenci za javna naročila Komisiji predložijo uradno obvestilo o ukrepih za zmanjšanje tveganj, ki se uporabljajo v smislu Uredbe (EU) 2019/452, iz odstavka 5 tega člena ali jamstvih iz odstavka 6 tega člena. Dodatne informacije o uporabljenih ukrepih za zmanjšanje tveganj ali jamstvih se na zahtevo dajo na voljo Komisiji. Komisija obvesti odbor iz člena 16 te uredbe o vseh uradnih obvestilih, predloženih v skladu s tem odstavkom.

([22]) Uredba (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji (UL L 79 I, 21.3.2019, str. 1).

9. Infrastruktura, objekti, sredstva in viri izvajalcev in podizvajalcev, vključenih v skupna javna naročila, ki se uporabljajo za namene skupnega javnega naročila, se nahajajo na ozemlju države članice ali pridružene države. Kadar izvajalci ali podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, nimajo takoj na voljo nadomestnih možnosti ali ustrezne infrastrukture, objektov, sredstev in virov v Uniji ali pridruženi državi, lahko izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, uporabljajo svojo infrastrukturo, objekte, sredstva in vire, ki so zunaj ozemlja držav članic ali pridruženih držav, pod pogojem, da takšna uporaba ni v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic ter je v skladu s cilji iz člena 3.

10. Postopki skupnega javnega naročanja in pogodbe o skupnih javnih naročilih vključujejo tudi zahtevo, da za obrambni proizvod ne velja omejitev s strani nepridružene tretje države ali subjekta iz nepridružene tretje države bodisi neposredno bodisi posredno prek enega ali več vmesnih pravnih subjektov, ki omejuje zmožnost držav članic za uporabo tega obrambnega proizvoda.

11. Z odstopanjem od odstavka 10 se glede na geopolitične razmere in nujnost javnega naročanja obrambnih proizvodov ob podpori Instrumenta zahteva iz navedenega odstavka ne uporablja za nujne in kritične obrambne proizvode, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

(a) države članice ali pridružene države, ki sodelujejo pri skupnih javnih naročilih, se zavežejo, da bodo preučile izvedljivost zamenjave komponent, ki povzročajo omejitev, z alternativno komponento brez omejitev in s poreklom iz Unije;

(b) naročeni obrambni proizvodi so se uporabljali pred 24. februarjem 2022 v oboroženih silah večine držav članic, ki sodelujejo pri skupnih javnih naročilih.

12. Stroški komponent s poreklom iz Unije ali pridruženih držav ne smejo biti nižji od 65 % ocenjene vrednosti končnega proizvoda. Iz nepridruženih tretjih držav se ne smejo pridobivati komponente, ki so v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in držav članic, vključno s spoštovanjem načela dobrih sosedskih odnosov.

13. V tem členu „podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila“ pomeni vse pravne subjekte, ki zagotavljajo kritične vire z edinstvenimi lastnostmi, bistvenimi za delovanje proizvoda, in jim je dodeljeno vsaj 15 % vrednosti naročila.

Člen 10

Upravičeni subjekti

Naslednji subjekti so upravičeni do financiranja, če izpolnjujejo merila za upravičenost, določena v členu 197 finančne uredbe:

(a) javni organi držav članic;

(b) javni organi pridruženih držav;

(c) pooblaščenci za javna naročila.

Člen 11

Merila za dodelitev

1. Komisija predloge oceni na podlagi naslednjih meril za dodelitev nepovratnih sredstev:

(a) števila držav članic ali pridruženih držav, ki sodelujejo v vsakem skupnem javnem naročilu;

(b) ocenjene vrednosti skupnega javnega naročila;

(c) dokaza, kako ukrep prispeva h krepitvi konkurenčnosti, prilagajanja, posodabljanja in razvoja EDTIB, da bo lahko zadostila predvsem najnujnejšim in najbolj kritičnim potrebam po obrambnih proizvodih, kot je navedeno v členu 3(2), tudi v zvezi z roki dobave, razpoložljivostjo in oskrbo;

(d) dokaza, kako ukrep prispeva k popolnitvi zalog, vključno s tistimi, ki so bile izčrpane zaradi odziva neizzvano in neupravičeno rusko vojno agresijo proti Ukrajini, k zamenjavi zastarele opreme ter nadomestitvi in okrepitvi zmogljivosti iz člena 3;

(e) obsega, v katerem ukrep prispeva k poglobitvi sodelovanja med državami članicami ali pridruženimi državami, zlasti s sorazmerno delitvijo tehničnih in finančnih tveganj ter priložnosti na podlagi koncepta resničnega sodelovanja, ter k interoperabilnosti proizvodov, nabavljenih na podlagi te uredbe;

(f) prispevka ukrepa k premagovanju ovir za skupna javna naročila;

(g) obsega, v katerem ukrep prispeva h konkurenčnosti in prilagajanju baze EDTIB strukturnim spremembam, tudi tehnološkim spremembam, med drugim s predvidenim ustvarjanjem ali povečanjem proizvodnih zmogljivosti, rezervacijo proizvodnih zmogljivosti in zanesljivostjo oskrbe;

(h) udeležbe MSP ter podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo;

(i) vzpostavitev novega čezmejnega sodelovanja med izvajalci in podizvajalci v dobavnih verigah po vsej Uniji;

(j) kakovosti in učinkovitosti načrtov za izvajanje ukrepa.

2. V delovnem programu se določijo nadaljnje podrobnosti v zvezi z uporabo meril za dodelitev iz odstavka 1, vključno z morebitnimi ponderji, ki jih je treba uporabiti. Posamezni pragi v delovnem programu niso določeni.

3. Komisija pošlje poročilo o oceni razpisa odboru iz člena 16. Komisija vložnikom posreduje podrobno poročilo o rezultatih ocene njihovega predloga.

Člen 12

Program dela

1. Instrument se izvaja na podlagi večletnega programa dela na podlagi člena 110 finančne uredbe (v nadaljnjem besedilu: program dela).

2. Komisija z izvedbenim aktom sprejme program dela. Izvedbeni akt se sprejme v skladu s postopkom pregleda iz člena 16(3).

3. V programu dela so določeni:

(a) najmanjši finančni obseg ukrepov za skupna javna naročila;

(b) okvirni znesek finančne podpore za ukrepe, ki jih izvede najmanjše število držav članic, kot je določeno v členu 8(1), točka (c);

(c) spodbude za javna naročila višje vrednosti in vključitev dodatnih držav članic ali pridruženih držav v obstoječe sodelovanje;

(d) skupni znesek prispevka Unije za vsako prednostno nalogo pri financiranju;

(e) opis ukrepov, ki vključujejo sodelovanje pri skupnih javnih naročilih;

(f) ocenjena vrednost skupnega javnega naročila;

(g) postopek za ocenjevanje in izbor predlogov;

(h) opis mejnikov, ki jih je treba oblikovati tako, da označujejo znaten napredek pri izvajanju ukrepov, rezultate, ki jih je treba doseči, ter povezanih zneskov, ki jih je treba izplačati;

(i) ureditve za preverjanje mejnikov iz točke (h), izpolnjevanja pogojev in doseganja rezultatov, ter

(j) metode za določitev in prilagoditev zneskov, kadar je to primerno.

4. V delovnem programu se v skladu s potrebami iz člena 3(2) določijo prednostne naloge pri financiranju. Cilj teh prednostnih nalog pri financiranju je zagotoviti razpoložljivost zadostnih količin najnujnejših in najbolj kritičnih obrambnih proizvodov za zapolnitev najnujnejših vrzeli v zmogljivostih, kot je navedeno v oddelku 4 skupnega sporočila o analizi vrzeli pri naložbah v obrambo in nadaljnjih korakih.

Člen 13

Uporaba predpisov o tajnih podatkih in občutljivih podatkih

1. Znotraj področja uporabe te uredbe:

(a) države članice in pridružene države, ki sodelujejo pri skupnem javnem naročilu, skupaj določijo ureditve, ki se uporabljajo za varovanje tajnih podatkov za namene tega skupnega javnega naročila, v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi;

(b) vsaka država članica poskrbi, da omogoči stopnjo varovanja tajnih podatkov EU, ki je enakovredna tisti iz varnostnih predpisov Sveta, določenih v Sklepu 2013/488/EU;

(c) Komisija varuje tajne podatke EU, prejete v zvezi z Instrumentom, v skladu z varnostnimi predpisi iz Sklepa (EU, Euratom) 2015/444.

2. Komisija vzpostavi varen sistem izmenjave za lažjo izmenjavo tajnih podatkov in občutljivih podatkov med Komisijo ter državami članicami in pridruženimi državami ter po potrebi z vložniki in prejemniki. Navedeni sistem upošteva nacionalne varnostne predpise držav članic.

Člen 14

Spremljanje in poročanje

1. Komisija spremlja izvajanje tega Instrumenta in poroča o doseženem napredku Evropskemu Parlamentu in Svetu. V ta namen Komisija vzpostavi potrebno ureditev spremljanja.

2. Komisija do 31. decembra 2026 pripravi poročilo, v katerem oceni učinek in učinkovitost ukrepov, sprejetih v okviru Instrumenta (v nadaljnjem besedilu: poročilo o oceni), ter ga predloži Evropskemu parlamentu in Svetu.

3. V poročilu o oceni, ki temelji na posvetovanjih z državami članicami in ključnimi deležniki, se predvsem oceni napredek pri doseganju ciljev, določenih v členu 3.Ocenijo se morebitna ozka grla pri delovanju Instrumenta in zlasti prispevek Instrumenta k:

(a) sodelovanju med državami članicami in pridruženimi državami, vključno z vzpostavitvijo novega čezmejnega sodelovanja;

(b) udeležbi MSP ter podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo pri ukrepih;

(c) vzpostavitev novega čezmejnega sodelovanju med izvajalci in podizvajalci v dobavnih verigah po vsej Uniji;

(d) krepitvi konkurenčnosti in prilagajanja, posodabljanja in razvoja EDTIB, da bo lahko zadostila zlasti najnujnejšim in najbolj kritičnim potrebam po obrambnih proizvodih;

(e) skupni vrednosti pogodb skupnih javnih naročil najnujnejših in najbolj kritičnih obrambnih proizvodov, ki jih podpira Instrument.

4. Na podlagi razpoložljivih prispevkov pooblaščenca za javna naročila, kot so študije izvedljivosti na podlagi člena 9(11), točka (a), in po potrebi dela, opravljenega v okviru opazovalnice za kritične tehnologije, se v poročilu opredelijo pomanjkljivosti in kritične odvisnosti od nepridruženih tretjih držav v zvezi s proizvodi, nabavljenimi s finančno podporo Instrumenta. Poročilo o oceni je podlaga za delo Komisije v zvezi s tehnološkimi časovnimi kažipoti, vključno z ukrepi za ublažitev teh pomanjkljivosti in kritičnih odvisnosti. Komisija preuči, ali bo predlagala ukrepe za ublažitev pomanjkljivosti in kritičnih odvisnosti od nepridruženih tretjih držav v okviru Evropskega obrambnega sklada, po potrebi s proaktivnim in kritičnim razmislekom o načinih zagotavljanja vseh potrebnih komponent v dobavni verigi EDTIB.

5. Nobena zahteva glede poročanja za države članice ne posega v nacionalne zakone in predpise ter člen 346 PDEU.

Člen 15

Informiranje, komuniciranje in obveščanje javnosti

1. Brez poseganja v veljavno pravo Unije ali nacionalne zakone in predpise v zvezi z varovanjem tajnih podatkov in občutljivih podatkov prejemniki finančnih sredstev Unije potrdijo izvor in zagotovijo prepoznavnost financiranja Unije, zlasti pri promoviranju ukrepov in njihovih rezultatov, z zagotavljanjem jasnih, učinkovitih, sorazmernih in ciljno usmerjenih informacij različnemu občinstvu, vključno z mediji in javnostjo.

2. Komisija izvaja ukrepe informiranja in komuniciranja v zvezi z Instrumentom, ukrepi, sprejetimi na podlagi instrumenta, in doseženimi rezultati.

3. Finančna sredstva, dodeljena Instrumentu, prispevajo k institucionalnemu komuniciranju o političnih prednostnih nalogah Unije, kolikor so te prednostne naloge povezane s cilji, določenimi v členu 3.

Člen 16

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

2. Evropska obrambna agencija je pozvana, da kot opazovalka predstavi svoja stališča in zagotovi strokovno znanje odboru. Za pomoč v odboru se zaprosi tudi Evropska služba za zunanje delovanje.

3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Kadar odbor ne poda mnenja, Komisija osnutka izvedbenega akta ne sprejme in se uporabi člen 5(4), tretji pododstavek, Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 17

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Strasbourgu, 18. oktobra 2023

Za Evropski parlament	*Za Svet*
predsednica	*predsednik*
R. METSOLA	J. M. ALBARES BUENO